

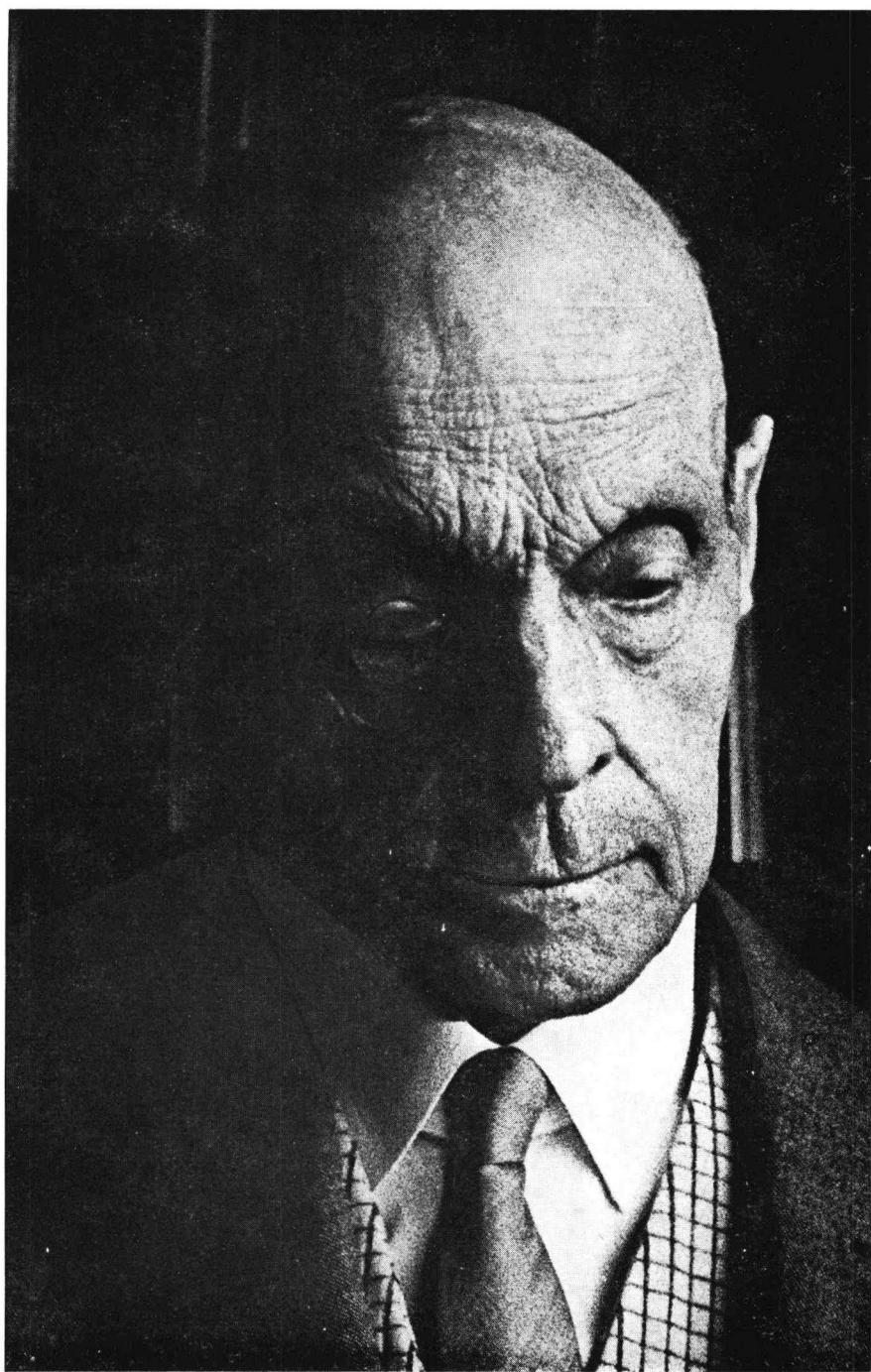
Jalkaväenkenraali A E Heinrichs

21. 7. 1890 — 16. 11. 1965

Suomen Sotatieteellinen Seura oli sekä järjestönä että jäsenistönsä satalukuisasti edustamana surujuhlassa, jossa pois nukkunut seuramme kolmas kunniajäsen, jalkaväenkenraali, Mannerheim-ristin ritari, filosofian tohtori honoris causa Axel Erik Heinrichs siunattiin haudan lepoon. Surujuhla oli arvokkaan vaikuttava ja syvällisen harras. Sen ilmapiirissä henki voimakkaana sen vainajan olemus, jota oli hänen viimeiselle matkalleen tultu saattamaan ja jonka elämäntyötä oli kokoonnuttu kunnioittamaan. Siinä ilmapiirissä ikäänkuin tiivistyi mielikuva johtajan, sotilaan ja tutkijan tiestä isänmaan palveluksessa. Siinä tiivistyi myös mielikuva siitä, mitä kenraali Heinrichs oli ennättänyt 25-vuotuisena puheenjohtajakautena ja vielä 10 vuoden ajan kunniajäsenenä Sotatieteelliselle Seuralle antaa.

Kenraali Heinrichsin ohjaava ote seuramme toiminnassa alkoi samaan aikaan kun hän Sotakorkeakoulun johtajana virka-asemassaan oli keskeisellä paikalla nuorten puolustusvoimiemme opetus- ja tutkimustoiminnassa. Virkatehtävät ja henkilökohtainen harrastus oman alan kehittämiseen johtivat samoihin kysymyksiin. Ne tukivat toisiaan oivallisella tavalla ja suorastaan ottivat tekijänsä kokonaan. Mutta kenraali Heinrichsiä ei tarvinnut tähän työhön ottaa. Luonteelleen, työskentelytavalleen, tutkijamielelleen ja kutsumustehtävälleen uskollisena hän omistautui sotatieteellisen tutkimustyön johtoon koko voimallaan ja tarmollaan kuten tehtäviinsä aikaisemminkin virka- ja luottamuspaikoillaan.

Hänen edellytyksensä Sotakorkeakoulun johtajaksi ja pian tämän jälkeen Suomen Sotatieteellisen Seuran puheenjohtajaksi olivat erinomaiset. Hänellä oli takanaan yliopistollisia opintoja ja kokemusta kir-

jälliseen työskentelyyn, hän oli saanut sotilasopetuksensa kahden suurvallan armeijassa — viimeksi Ranskan sotakorkeakoulussa — ja niin tutustunut oloihin ja katsomuksiin kotoisia olojamme laajemmalla pohjalla. Käytännön johtajakokemukset perustuivat monipuolisiin joukko-osastokokemuksiin kotimaassa suomalaisten miesten parissa. Ja vasta muotoutumisvaiheessa olevan puolustuslaitoksemme olennaisimpiin järjestely- ja materiaalikysymyksiin hän oli henkilökohtaisesti syventynyt keskeisillä esikuntavirkapaikoilla. Tätä kaikkea ulkonaista täydensivät kenraali Heinrichsin synnynnäiset ja määrätietoisella opiskelulla kehitetyt luonnonlahjat.

Nopea virkaurakierto johti kenraali Heinrichsin piankin pois Sotakorkeakoulusta, mutta Sotatieteellisen Seuran johdossa hän suostui edelleen pysymään. Divisioonan komentajan paikalla monet hallinnolliset ja käytännön komentajatehtävät veivät aikaa. Sotatieteellinen Seura oli varmaankin tällöin se ympäristö, jossa hän saattoi vapaan yhdistystoiminnan puitteissa toteuttaa itseään sotatieteellisten kysymysten parissa. Mutta hän ei vain toteuttanut itseään, vaan hän innosti nuorempia, antoi heille virikkeitä sekä itsensä ammatissaan kehittämiseen että maanpuolustuskyсыmysten tutkimiseen.

Jalkaväen tarkastajana kenraali Heinrichs joutui jälleen keskeisesti virkatehtävissään mukaan suunnittelu- ja kehittämistyöhön. Tämä vaihe ei kestänyt kauan, kun sodat keskeyttivät rauhanajan kehitystyön ja pakottivat sovellutuksen kovaan kokeeseen.

Vuodet 1940—45 merkitsivät kenraali Heinrichsin elämässä edelleen kohoamista, lopulta valtakunnan korkeimmalle aktiivisotilaan paikalle, mutta samalla myös työskentelyä mitä raskaimman vastuun paineessa. Se oli hänen henkisen kestävyytensä koetinaikaa ja hänen komentajakokemustensa kirkkaimmaksi kypsyamisen aikaa. Hän kesti kokeensa. Arvokkaan hillitysti hän luovutti vaikeissa oloissa rauhan kannalle johdettujen puolustusvoimain komentajan tehtävät toisiin käsiin, kun uusien olojen paineessa etsittiin uusia miehiä.

Kenraali Heinrichsin luonteen lujuuatta, henkistä tasapainoa ja isänmaan asialle antautumisen aitousa osoittaa se, ettei hän näissä oloissa vetäytynyt syrjään vaan pysyi edelleen mukana siinä, missä itse kukin voi henkilönä aidoitansa antaa: vapaassa suunnittelu- ja tutkimustyössä, ammatillisten kysymysten henkisessä viljelyssä. Oli suorastaan

onneksi Sotatieteelliselle Seuralle, että kun sotien ja niiden jälkivaiheiden jälkeen vapaa sotatieteellinen tutkimustyö seuramme puitteissa käynnistettiin uudelleen, oli sille suuntaa antamassa ja samalla jatkuvuutta takaamassa puheenjohtaja, joka 1930-luvun alusta oli ollut johdossa mukana, joka sotien ajan toiminnallaan oli voittanut kaikkien jakamattoman arvonannon, ja joka nyt puolustusvoimain virkatehtävistä vapaana saattoi antaa — ja oli valmis antamaan — koko laajan tieto- ja kokemusvarastonsa sekä henkilökohtaisen panoksensa seuralleen.

Asioita läheltä seuranneet saattoivat tuntea, kuinka puheenjohtaja, vaikka hän oli aktiivisesti mukana monissa maanpuolustusta tukevissa toimissa, antautui henkisesti vireän harrastuksen voimin Sotatieteellisen Seuran työhön. Tuntui kuin seuramme olisi ollut hänelle itselleen juuri se työkenttä, jolla hän saattoi hänelle ominaisimmin jatkaa kutsumustehtävänsä Suomen puolustusvoimien ja maanpuolustuksen hyväksi. Kenraali Heinrichs etsi aloitteita seuran toiminnan kehittämiseksi, hän haki yhteyksiä muihin tieteellisiin seuroihin ja hän pyrki saamaan jäsenistön — aivan erikoisesti nuorimpia myöten — mukaan keskusteluihin. Tuskinpa tuolloin vielä täysin tajuttiinkaan, mikä merkitys sillä oli, että Sotatieteellinen Seura sai pitää juuri sodan jälkeisen uudelleenorganisoinnin ajan puheenjohtajanaan miestä, jolla oli taitoa, arvovaltaa, harrastuksen voimaa ja mahdollisuutta omistautua tähän tehtävään siinä määrin kuin kenraali Heinrichsillä, sotien ajan ylipäällikön lähimmällä miehellä. Ja hän todella paneutui puheenjohtajan tehtäviin, kuten esimerkiksi huolellisesti valmistautuen kuukausikokouksiin syventymällä etukäteen esitelmä aiheisiin. Tuloksena olikin korkeatasoinen ja mukana olijoille antava keskustelu, ja niin myös tieteelliselle seuralle mainittavan runsas osallistuminen esitelmä- ja keskustelutilaisuuksiin.

Kenraali Heinrichs oli seurassamme paitsi tarmokas puheenjohtaja myös aktiivisesti toimiva jäsen, joka osallistui toimintaan sekä vuosikirjan kirjoittajana että esitelmöitsijänä kuukausikokouksissa. Hänen avoimen välitön tapansa suhtautua nuorimpiinkin jäseniin arvostettuina seuratovereina teki hänestä jäsenistön keskuudessa niin henkilönä läheisen ja yhden joukostamme kuin myös luottamusta ja arvontoa herättävän puheenjohtajan ja kunniajäsenen.

Kunniajäsenemme tutkijantyö tuli koko kansan tietoon ja tunnusta-

maksi näkyvimmin hänen erittäin arvostetussa tutkimuksessaan Suomen Marsalkka Mannerheimista. Tämä 2-osainen teos "Mannerheim Suomen kohtaloissa", joka ilmestyi vuosina 1957 ja 1959, osoittaa vakuuttavalla tavalla kenraali Heinrichsin henkisen voiman ja vireyden. Tutkimuksen valmistuessa tutkija oli jo lähes 70-vuotias. Vaikea sairaus oli kuluttanut häntä jo usean vuoden ajan. Mutta työn viimeistelyvaiheessakaan hänen otteensa työhön ei herpaantunut. Kaiken piti olla ehdottomasti tutkittua, arvioinneiltaan perusteltua ja sanonnaltaan hiottua. Ehdottomuus, täsmällisyys ja kestävyys, jota hän osoitti tämän tutkimuksensa valmistelussa ja sen loppuun viennissä, on mitä velvoittavin, mutta samalla mitä rohkaisevin esikuva niille nuoremmille upseereille, joilla oli tilaisuus läheltä seurata tämän työn valmistumista.

Kenraali Heinrichs ennätti ennen kuolemaansa olla runsaat 10 vuotta Sotatieteellisen Seuran kunniajäsenenä. Vaikka vaikea sairaus oli iskenyt häneen jo hänen puheenjohtajakautensa lopulla, ei hän vetäytynyt kunniajäsenen eristettyyn aitoon. Hän seurasi jatkuvasti aktiivisesti seuran toimintaa. Hän oli myös valppaasti mukana seuran esitelmätilaisuuksissa.

Tämän kirjoittajalla oli tilaisuus tavata hänet hänen kotonaan vain muutamaa viikkoa ennen hänen poismuuttoaan. Vaikka vaikea sairaus oli jo armottomasti purrut hänen ruumistaan ja sen vaikutus tuntui yleisenä voimain väsymisenä, hänen mielenkiintonsa seuraansa, Suomen Sotatieteellistä seuraa kohtaan oli edelleen vireä. Hän palautti mieleen tapahtunutta, tiedusteli lähiajan esitelmäohjelmaa ja suunnitteli vielä tuloaan johonkin kokoukseen kulumassa olleen syksyn aikana, koska hän olisi halunnut näyttää, että hän "kuuluu edelleen kiinteästi Sotatieteelliseen Seuraan" ja toivoi voivansa "olla joukossa mukana loppuun asti", kuten hän sanoi. Mukanani hän lähetti lämpöiset terveiset juuri edessä olevaan lokakuun kokoukseemme.

Marraskuussa kenraali Heinrichsin pitkälinen vaikea taistelu päättyi. Voimakas, suuriin tuloksiin päässyt, nyt jo väsynyt henki pääsi lepoon. Mutta hän jätti henkensä sanoman jälkeensä. Sotatieteelliselle Seuralle se sanoma on uskollisuus, kestävyys, vilpittömyys tutkijan työssä, suoruus, täsmällisyys ja alaisten arvostaminen komentajan paikalla sekä luottavainen ja henkilökohtainen suhtautuminen kanssaihmiisiin miehenä miesten joukossa.

K J Mikola